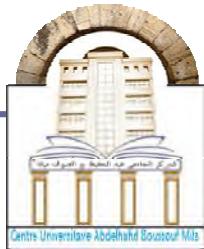
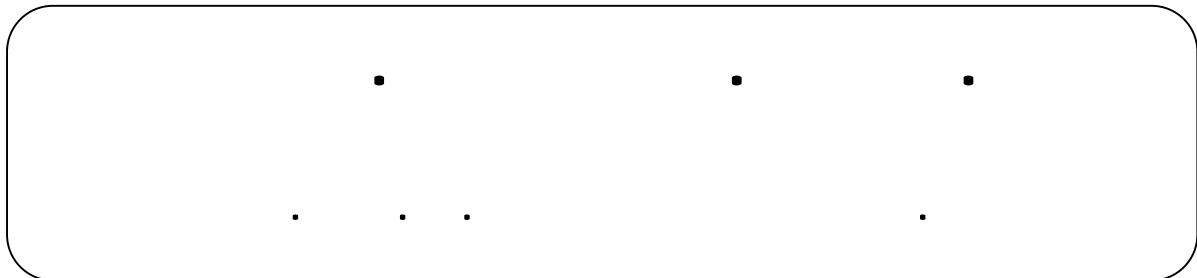

Ô Ô Ô Ô
République Algérienne Démocratique et Populaire
Ô Ô Ô Ô
Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche Scientifique

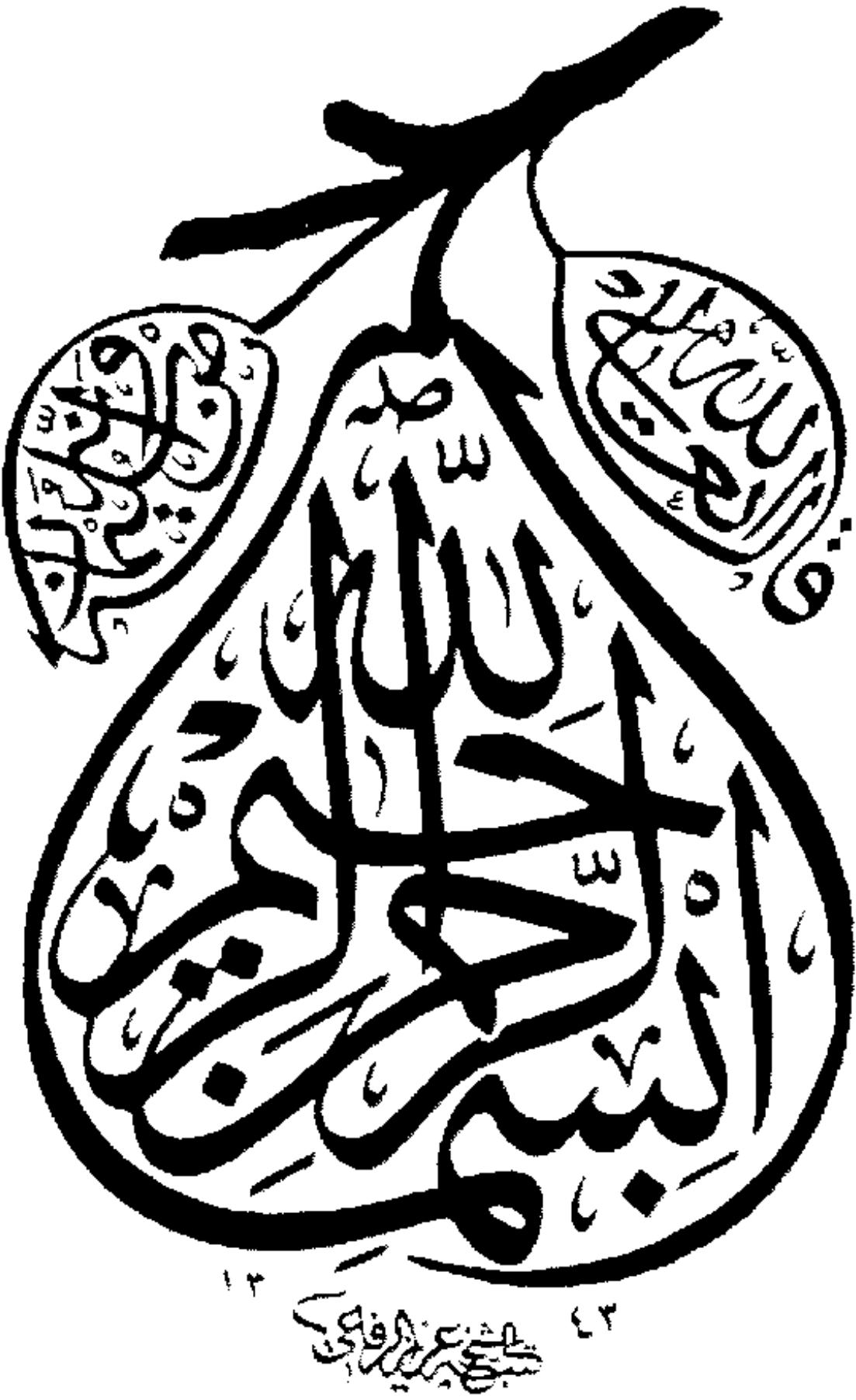
..... :

Ù

Ù

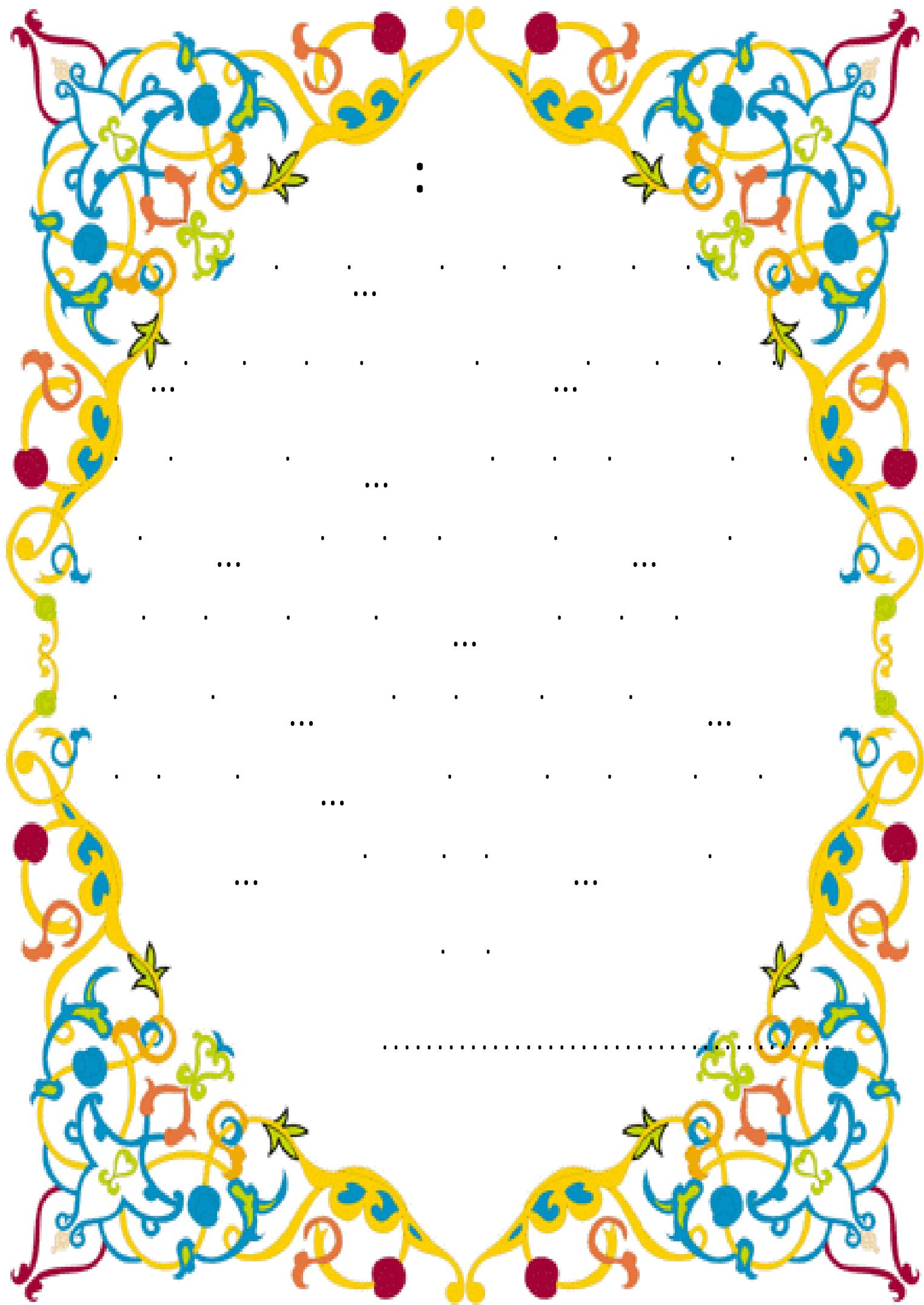
2018/2017 :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٢

٤٣

مقدمة

١٠

١١

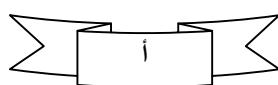
.٩ -

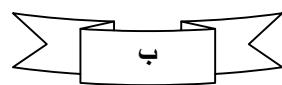
١٢ -

( )

١٣

panini

ـ ﻊـ :

:Ø

ـ ﻊـ

:Ø Ø

ـ ﻊـ :

ـ ﻊـ :ـ ﻊـ

:Ø :

ـ ﻊـ ـ ﻊـ

:Ø

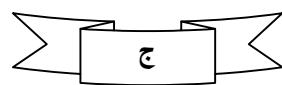
ـ ﻊـ :

ـ ﻊـ :Ø

ـ ﻊـ

ـ ﻊـ :

ـ ﻊـ ( )

٢

٢

٢

٢ ٢

٢

٢

:٢

٢

٢

٢

(٢)

٢

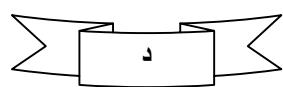
٢

٢

٢

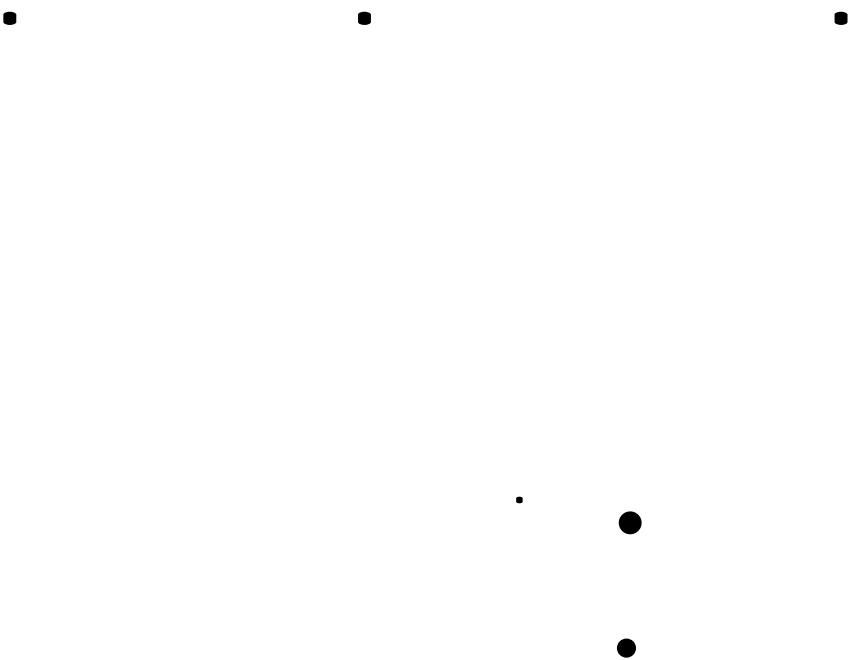
٢

٢

مدخل

مدخل

:Ø

Ù

Ù

Ù Ù

Ù

Ù Ù

Ù

: .1

1#

Ù

Ø Ø

Ù 1

4371 1 ( )

Ù

1

Ù

Ù Ù

2

.2

Ù

Ù

:Ù

ā " :Ù

Ù

Ù

Ù

:Ù

:Ù o

" :Ù

Ù

" :Ù o

:Ù

..... 1 .....

..... Ù .....

..... :Ù .....

..... " .....

..... " :Ù .....

..... Ù .....

..... Ù .....

....

2

....

....

1

5 / 4 2009 1

09 2 ( ) 2

:U o

:U

:U

:U

:1

.1

:U

:2

:3

:U

:U

:4

24

1

4030 (:U)

2

:O

:O

:U

3

9 1985

9 2006/2000 j2

4

1833

linguistique

¹(

):

1816

linguiste

(1000)

Ù Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

(

)

Ù

Ù

Ù

Ù

1

الفصل الأول

الفصل الأول

:

Ô

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

Ø

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

: ( ) :

Ù

Ù

Ù

Ù

1

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

1	2	3
٢٠٠٧	٢٠٠٨	٢٠٠٩
٢٠٠٨	٢٠٠٩	٢٠١٠
٢٠٠٩	٢٠١٠	٢٠١١
٢٠٠٦	٢٠٠٧	٢٠٠٨
٢٠٠٤	٢٠٠٥	٢٠٠٦
٢٠٠٣	٢٠٠٤	٢٠٠٥
٢٠٠٢	٢٠٠٣	٢٠٠٤
٢٠٠١	٢٠٠٢	٢٠٠٣
٢٠٠٠	٢٠٠١	٢٠٠٢
٢٠٠٩	٢٠٠٠	٢٠٠١
٢٠٠٨	٢٠٠٩	٢٠٠٠
٢٠٠٧	٢٠٠٨	٢٠٠٩
٢٠٠٦	٢٠٠٧	٢٠٠٨
٢٠٠٥	٢٠٠٦	٢٠٠٧
٢٠٠٤	٢٠٠٥	٢٠٠٦
٢٠٠٣	٢٠٠٤	٢٠٠٥
٢٠٠٢	٢٠٠٣	٢٠٠٤
٢٠٠١	٢٠٠٢	٢٠٠٣
٢٠٠٠	٢٠٠١	٢٠٠٢
٢٠٠٩	٢٠٠٠	٢٠٠١
٢٠٠٨	٢٠٠٩	٢٠٠٠
٢٠٠٧	٢٠٠٨	٢٠٠٩
٢٠٠٦	٢٠٠٧	٢٠٠٨
٢٠٠٥	٢٠٠٦	٢٠٠٧
٢٠٠٤	٢٠٠٥	٢٠٠٦
٢٠٠٣	٢٠٠٤	٢٠٠٥
٢٠٠٢	٢٠٠٣	٢٠٠٤
٢٠٠١	٢٠٠٢	٢٠٠٣
٢٠٠٠	٢٠٠١	٢٠٠٢
٢٠٠٩	٢٠٠٠	٢٠٠١
٢٠٠٨	٢٠٠٩	٢٠٠٠
٢٠٠٧	٢٠٠٨	٢٠٠٩
٢٠٠٦	٢٠٠٧	٢٠٠٨
٢٠٠٥	٢٠٠٦	٢٠٠٧
٢٠٠٤	٢٠٠٥	٢٠٠٦
٢٠٠٣	٢٠٠٤	٢٠٠٥
٢٠٠٢	٢٠٠٣	٢٠٠٤
٢٠٠١	٢٠٠٢	٢٠٠٣
٢٠٠٠	٢٠٠١	٢٠٠٢

٣٦ | ٢ | ١

١٩٩٦ | ١ | ١٩٧١ | ٢

٦٣ | ٢ | ٢٠٠٨

٥٢ | ٣

: (Ø) :

Ù

Ù

Ù

1"

Ù

Ù

12"

Ù

Ù

: (٦٩)

.1

" :

ـ ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

14/11/10 1955 1

ـ

ـ ـ

٢٠

٣٠ ( ) ( ) ( ) ( )

٤٠ ٥٠ ٦٠ ٧٠ ٨٠ ٩٠ ١٠٠

١٠

١١٠ ١٢٠ ١٣٠ ١٤٠ ١٥٠

١٦٠ ١٧٠ ١٨٠ ١٩٠ ٢٠٠

٢١٠ ٢٢٠ ٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠

: (Ö 174) Ø .2

٢٦٠ ٢٧٠ ٢٨٠ ٢٩٠ ٢١٠

٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠ ٢٦٠ ٢٧٠

Ö 100

٢٨٠

٢٩٠ ٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠ ٢٦٠

٢٧٠

٢٨٠

٢٩٠

٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠ ٢٦٠ ٢٧٠

U U ...
 U U ...
 U U U :
 U 170
 U
 U U
 U " U U
 U U
 U
 12
 U
 U U
 U
 U U
 U
 U U
 U
 U
 U
 13
 U
 U
 U
 U

---

1 10/9/8 1 2003 1
 1 1990 2
 22 22 2
 3

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١٥

١٦

١٧

١٨

١٩

: (١٨٠) . ٣

٢٠

٢١

٢٢

٢٣

( )

٢٤

..... ع ..... ع .....

..... ع ..... { } ..... ع .....

..... ع ..... ع .....

" ع

..... ع ..... ع .....

..... ع ..... ع .....

..... ع ..... ع .....

ع

..... ع ..... ع .....

..... ع ..... ع .....

ع

ع

..... ع ..... ع .....

8/7/3 3 1988

20 2

60 3

Ù

[ ]

Ù

Ù

Ù Ù

1

Ù Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

ä

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

"

Ù

Ù

Ù

Ù

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١ عبد الراجحي، دروس في المذاهب النحوية، دار النهضة العربية للطباعة و النشر، بيروت، 1980م، ص 12/13
٢ ٣٢، ١٩٨٠

: (O 392)

U U ...
U ...
...
U
U U ...
U
U ä

393

U
U
U)
U (

ع

ع

ع

ع

ع

ع

✓

ع

✓

ع

✓

ع

✓

ع

✓

ع

ع

✓

✓

ع

ع

(1

U

U

U

: (F. de saussure)

.1

U

U

ä

-1857)

1857

(1913

U

1891 1881

Ù

1907

Ù

... 1913

cour de linguistic generale

Ù

parole langue

Ù

Ù

1

)

(

Ù Ù

Ù Ù

Ù

Ù

)

Ù

Ù

(

Ù

2

Ù

Ù

1

3 1985 | 1

25

2

١٠٢

٦

٦

١١

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

(1913)

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

٦

١٩ ١٩٩٦

١

١

٢

١٦١ ٢٠٠٨ ٢ ٢٠٠٥

1"

U

U

U

U

: (louis hjelmslev)

.2

1933

( )

1931

i^{2"}

U

1916

1923

1921

U

U

3"

67 2004 |1

1

2008 |1 O

2

79

157 2005 |2 O O

3

158/

U

1"

"

"

(substance) U (forme) ✓

ie) (expression) ✓

1²(contenu

U U

U U

( ) U

U

U U

U

U

1^{3"}

U

U

185

1

21 2004 | 1

2

160/159

3

Ù Ù

.3

:**(Roman Jakobson et Nikolay Trubetskoy)**

Ù

Ù Ù

1922

Ù

1929

Ù

Ù

Ù

١١

ـ

ـ

: (naom chomsky)

.4

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

1968

1955

ـ

ـ

ـ

ـ

١٢

( )

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

136

1

97

1987

2

1"

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù Ù

";Ù "

Ù

Ù Ù

Ù

( ) :

Ù

Ù

non grammatical)

(grammatical sentence)

2(sentence

"Ù

Ù Ù

1985 | 1

1

34/33

| 1

2

174 | 2008 | 2 | 2005

ع ع

١"

ع

( )

ع

ع ع

١

ع

ع ":

ع

ع ع

ع

ع

ع

١ ٢"

:**(Andre Martine)**

.١

ع

ع

" :

ع (...)

١ ع

١

135 1990

207

٢

٤

1965

1955

١

٤

٤

٤

٤ ٤

٤

٤

٤

٢٢

٤

٤

٤

٤

٤

2009 | 1

1

110/100

14

2

١٠

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع ع " : ( )

ع)

ع (

٢٠

ع " ( ) Ø ✓

/ / ع ( ) ع ( )

ع ع

ع

٣٠

---

70 ع 1
2
45 1984
101 3

Ù

:(

)

✓

Ù

Ù

( )

Ù

1º /=/ /á/=/ /=/ (Ù)

/=/ /=/ /=/ :

( )

( )

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

...Ù

Ù Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

Ù

1º

(Charles Maurice)

Ø

.2

Ó

Ù

Ù

Ù

":

Ù

1"

Ù

.1

Ù

.2

Ù

( )

Ù

.3

2"

Ù

Ù

Ù

.4

Ù

Ù

.5

Ù

( )

.6

.( )

..... 7

٤ ٣ ٢ ١ . ٨

١٦

٤ ٣ ٢ ١ . ٩

٤

٤ ٣ ٢ ١ . ١٠

( ) ٤ ٣ ٢ ١ . ١١

٤ ٣ ٢ ١ . ١٢

٤ ٣ ٢ ١ . ١٣

٣

٤ ٣ ٢ ١ . ١٤

٤ ٣ ٢ ١ . ١٥

٤ ٣ ٢ ١ . ١٦

٤ ٣ ٢ ١ . ١٧

٤ ٣ ٢ ١ . ١٨ ١
١٩ ٢٠١٠ | ١ ٤ ٣ ٢ ١ . ١٩

٤ ٣ ٢ ١ . ٢٠ ٥٦ / ٥٥ ٢٠٠٠ | ١ ٤ ٣ ٢ ١ . ٢١

١٠

٤

٤

٤

٤

٤

٤

٤:

٤ ٤

٤

١٠ ٢٠

٤

٤

٤

٤

٤

٤

:**(Simondike)**

.3

٤ :

(case grammar) ٤) (relational grammar) ( )

٥

١

292

66 ١٠

٢

(speech acts (﴿ ﻊ ﴽ)) (functionalism) ( )
 (theory)

11" (﴿ ﻊ ﴽ)

12" (﴿ ﻊ ﴽ)

13" (﴿ ﻊ ﴽ)

14" (﴿ ﻊ ﴽ)

15" (﴿ ﻊ ﴽ)

16" (﴿ ﻊ ﴽ)

17" (﴿ ﻊ ﴽ)

18" (﴿ ﻊ ﴽ)

19" (﴿ ﻊ ﴽ)

20" (﴿ ﻊ ﴽ)

21" (﴿ ﻊ ﴽ)

22" (﴿ ﻊ ﴽ)

23" (﴿ ﻊ ﴽ)

U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
communicative	2									
										competence
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
										3
U	( )	U	( )	U	U	U	U	U	U	U
										4"
	psychological adequacy									-
	pragmatic adequacy									-
	1"typological adequacy									-
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
10										1

١١٢
 ( )
 ١١٣
 ١١٤

Leonard Bloomfield

zellig harris
 (chicago |methods in structural linguistics|

1951)

٢١٥
 ( )

35	1
٤٥	2
290/289	
2000	

٤٠

٤١

٤٢

٤٣

٤٤

٤٥

٤٦

٤٧

٤٨

٤٩

٤٩

٥٠

٤٩٢

٤٩٣

٤٩٤

٤٩٥

٤٩٦

الفصل الثاني

الفصل الثاني

Ø

:

Ø

•

Ø

•

U U U U ( ) (1)

U U U ( ) 1

Milka Ivitch

U U U ( )

U U U

U

"U" "U"

"U"

"U" "U"

"U"

"U"

"U" "U" "U" "U" "U" "U"

grammare

2"

"U"

"U"

"U"

"1"

47 2000

02

2

"(O 471)

٤

٥

٦

٧ ٨

٩

٤

٥

١

٦

٧

٨

٩

٢

١٠

١١

١٢

( )

(+ =) = (+ =) (+)

١٣ ١٤ ١٥

2003

١

50

٣

٤

٢

١

٢ (=) (+)

١

٣

٤

٢

٥

١

٦

٧

٨

٩

١٠

١٤١

١

١

٢

٢٠٠٧ ١٠٨

١٢٣/١٢٢

٣

١

٢

٣

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١٥

١٦

١٧

١

٥ 2008

٤

١٦

٤

٤ ٤

٤

٤

٤

٤

٤

٢٦

٤

٤

٤

٤

٤

٤

٤

٤

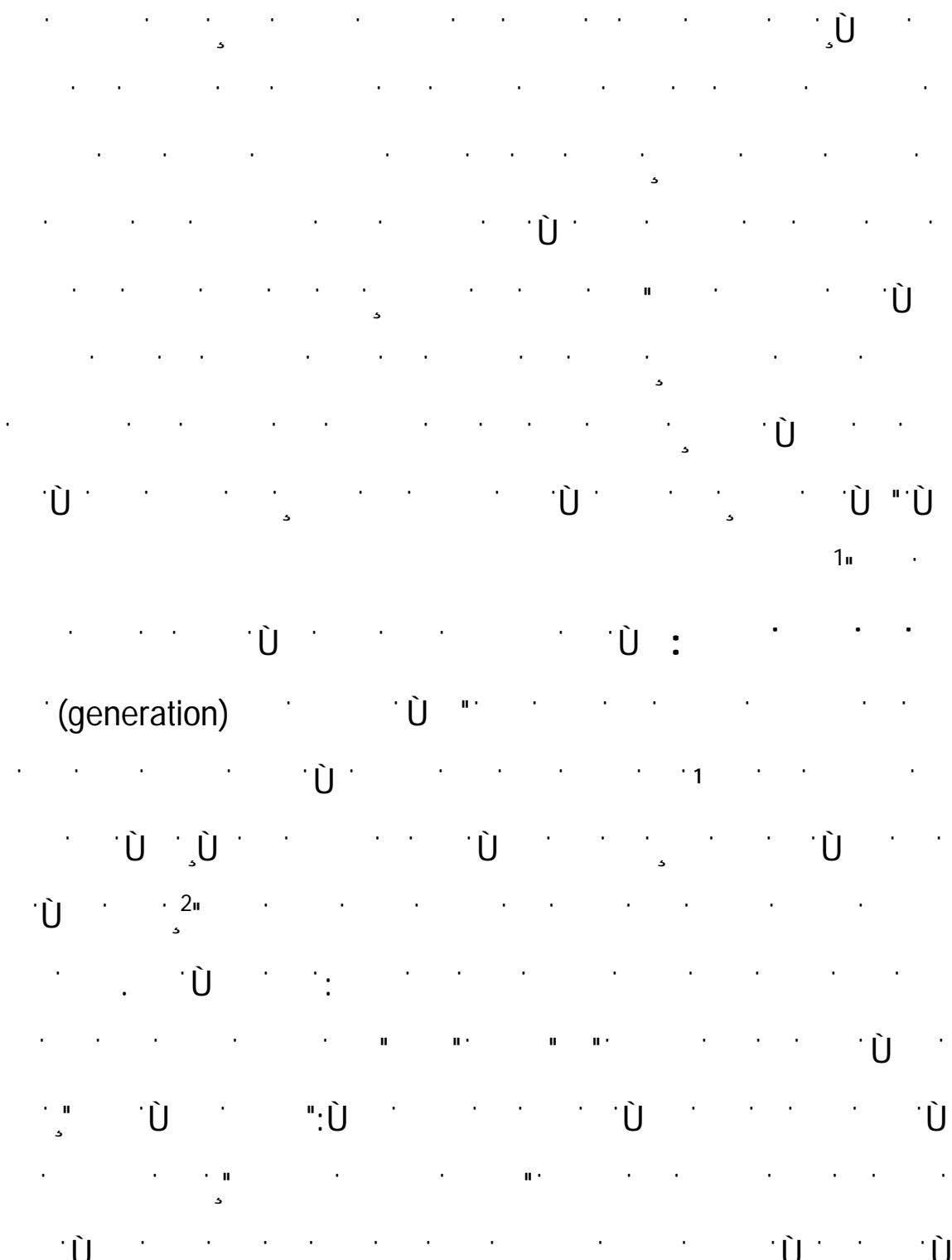
١٣

١

( ) ( )

٢

٧ ١٩٨٦ ٢

1990 | 1 | 1

12

206

2

( ) ع ع ع

ع

ع ع :

Ø

ع ع ع ع

ع :

ع ع ع

( ) ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

2 ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

ع ع ع ع

١

٢

٣

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

١٤

١٥

٣٢ ١٩٩٣ | ١

١

١٢ ٢٠٠٧ | ٢

٢

٣

٢/١ ١٩٨٧

:

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

Ø (2

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ

ـ ـ

ـ

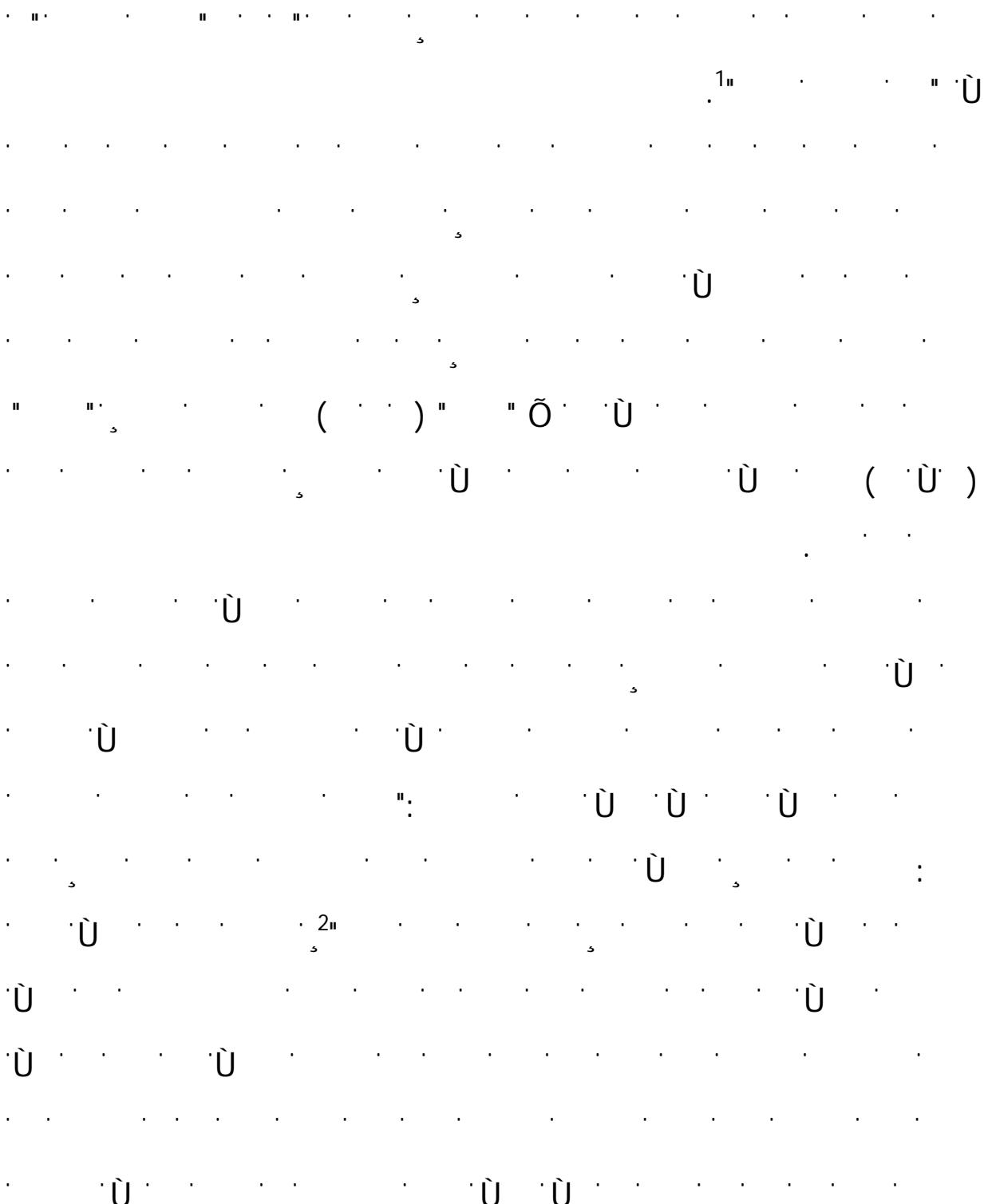
ـ

ـ

ـ

٢٠٠٢ | ١٣ |

٦٢

256 ١ ١

٢

35 ٢

١ (O 471)

٢ (O 626)

٣ (O 651)

٤ (O 652)

٥ (O 653)

٦ (O 654)

٧ (O 655)

٨ (O 656)

( ) ع ( )

ع

ع ع

ع

ع

ع

ع:

ع

ع ع

ع

( ) ع ( )

( )

ع

ع

ع

1

ع

( ) ع

ع

ع

ع

ع

1

2

ع

1

٢

٣

٤

١٠

:٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

٢٠

١٧٠ ٢٠٠٧ ٢

١٤

١٥

٣٥ ٢٠١٢ ١

1

U

U

U

U

U

U

U

U

U

U

U

2

U

1

( ) :

U

36

U

1

22

U

2

..... ١" ..... ع ..... ع ..... ع ..... " 2

( )

ع

..... o ..... ع ..... :

ع

o

o

..... 2" ..... ع ..... " 3

ع

---

69 ..... ع 1
115 ..... ع 2

٤

٤

٤

١٠ ٤ . ٤

٤ : ٤

٤ ٤

٥ ٥ . ٥

٤ : ٥

٤ ٥ . ٥

٤ ٥ . ٥

٤ ٥ . ٥

٤ ٥ . ٥

٢٠ ٥ . ٥

٥ : ٥

٥

٥

٥

٥

٥

٤

٥

٦

١٢

٧٨

٢٠

٩٣

( )

٨

٩

٣٧

٩

٩

٣٢

٩٢

٩

٤٢

٩

٩

٩

٩

( ) ٦

١

33 ١

٢

182 1994

٣

207

٤

٤

٤

(٤ ٤)

(٤ ٤)

(٤ ٤)

(٤ ٤)

(٤ ٤)

٤

٤

(٤ + ٤)

٤

٤

٤

٤

٤

٤

٥

٦

٢

ـ ـ ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ

ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ

ـ ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ

ـ ـ

(ـ ـ ـ ـ ـ)

(ـ ـ ـ ـ ـ)

٢٠١٧

٢٠١٦

٢٠١٥

٢٠١٤

٢٠١٣

٢٠١٢

٢٠١١

٢٠١٠

٢٠٠٩

٢٠٠٨

٢٠٠٧

٢٠٠٦

٢٠٠٥

٢٠٠٤

٢٠٠٣

٢٠٠٢

٢٠٠١

٢٠٠٠

٢٠٠٧ ٩/٨ ١987

٢٠٠٣ ٤ ١984

٢

١

ع

١

ع

ع

(ع)

(

(

(ع)

١

ع

ع

١

ع

ع

ع

ع

ع

ع

ع

١

8/7 1997

خاتمة

۰

۰

۰

۰

✓

۰

۰

✓

۰

✓

✓

✓

✓

✓

۰ ۰

۰ ۰ ۰

✓

۰

۰

✓

۰

۰ ۰

· Õ · Õ · Õ · Õ · · · · · · · · · · · · ✓

· Õ · Õ · Õ · · · · · · · · · · · · Ù · ·

· Õ · Õ · Õ · · · · · · · · · · · ·

· · Õ · · Õ · · Õ · · Õ · · · · · · · · · · · · ✓

· Õ · · Õ · · · · · · · · · · · · Ù · ·

· Ù · ·

· Õ · · Õ · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

· Õ · · Õ · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

· Ù · ·

· Õ · · Õ · Ù · · · · · · · · · · · · · · · · · · ✓

· Õ · Õ · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

· Ù · Õ · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

· · Õ · Ù · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

· Õ · Ù · ·

· Õ ·

· Õ ·

· Ù · ·

قائمة المصادر والمراجع

- .1
2003 .2
- 2 .3
2005 .4
- 1988 .3 .5
2004 .5
- .6
2009 .2 .7
1994 .8
- 2000 .9
1985 .1 .10
- .11
1980

قائمة المصادر والمراجع

- .12
2008 |1
.13
2012 |1
2000 |2|.14
2006
.15
U|.16
2008 |1
U|.17
2008 |2| 2005 |1|.18
2004 |1
1119 |7|.19
2|.20
.21
1891
2000 |2|.22
2000 |1|.23
1|.24
2000

قائمة المصادر والمراجع

- .25
1986 |1
.26
1119
.27
1
.28
1999 |1
Ù .29
2007 |2
.30
Ù
.31
Ù
.32
1987 |2
Ù .33
Ù
1990 |1
.34
Ù
1993 |1
.35
Ù
1955 |1
.36

- 37 . ع
1987 .
38 .
2014 | 1 .
39 .
1990 | 1 .
40 .
1997 .
41 . 1119 | 2 .
42 . 1 .
43 . 1 . ع
2004 .
44 .
2008 | 2 . 1996 | 1 .
45 . ع
1984 | 1 .
46 . ع
47 . ع
2005 | 1 .
48 .
2009 | 1 .

قائمة المصادر والمراجع

- ( ) .49
- 1986 | 2 .50
- 2009 | 1 .51
- 1982 | 1 .52
- .53
- .54
- 2010 | 1 .55
- | .56
- 1985 | 1 .57
- .58
- .59
- 1985

.60

1984

.61

1996

.62

2000 | 2

.63

1990 | 1

.64

1

.65

2003 | 1

.66

2006/ 2005

.67

7

.68

2011 | 7

.69

2007

108

.70

10

.71

Ô

.19:00 : 2017/12/17 : .72

فهرس

الموضوعات

-		
13 - 8		Ù
11 - 8		.
9 - 8		1
11 - 9		2
13 - 11		.
12 - 11		1
13 - 12		2
46 - 16	:Ø Ø	
35 - 16		(1
24 - 16		.
16		.
18- 16		.1
21 - 18		.2
22 - 21	( )	.3
24 - 22		.4
35 - 24		.
27 - 24		.1
30 - 27	Ù	.2
33 - 30		.3
35 - 33		.4
46 - 35		(2
37 - 35		Ù
36 - 35	( )	:

37 - 36			
37	(Ù	)	:
46 - 38			.
39 - 38			.1
41 - 39			Ù .2
44 - 41			.3
46 - 45			.4
76 - 49		Ù :	Ù
49			
61 - 49			Ù (1
51 - 49			.
55 - 51			.
56 - 55			.
61 - 56			.
76 - 61			Ù (2
64 - 61			أ
68 - 64			ب.
73 - 68			.
76 - 73			.
79 - 78			.
87 - 81			.
90 - 89			.

ملخص

٤

٥

٦

٧

٨

٩

Summary:

Our study deals with traditional Arabic grammar and its stages of development as well as grammarians efforts given its importance as a scientific field of study additionally, it dealt with modern language science by mentioning the modern linguistic school, which are structural and functional these theories demonstrated its importance in traditional Arabic grammar.

Key words:

Grammar, linguistics, linguistic school, origin of theories.